

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 93. ÉVFOLYAMA

VII. ÉVF. 5. SZ. 161—200 OLDAL 1958. MÁJUS

T A R T A L O M

<i>Forgó László:</i> Gazdálkodás hullámtérben	161
<i>Holdampf Gyula:</i> Néhány nap Hollandia erdőgazdaságában	163
<i>Nagy Aladár:</i> A fagyártmánytermelésről	174
<i>Papp József:</i> Becsüljük meg élőfagyújterményeinket	177
<i>Csordás Miklós:</i> Termeljünk cserzőanyagot a gesztenye fájából	180
<i>Abonyi István:</i> A jugoszláv erdészek magyarországi látogatásának visszhangja	188
Erdőgazdasági igazgatók az erdészetek önállóságáról	183
Címkép: <i>Fehérnyárállomány vágásában magtermelésre visszahagyott szürkenyárcsoport</i> (Dunaártéri Erdőgazdaság — Kisrezét)	

Hátlapon: *32 éves korainyár állomány a hullám-éren*
(Dunaártéri Erdőgazdaság — Cserta)

СО Д Е Р Ж А Н И Е

<i>Форго, Л.:</i> Лесное хозяйство на поймах рек	161
<i>Холдампф, Дь.:</i> Несколько дней в лесном хозяйстве Голландии	166
<i>Надь, А.:</i> О производстве изделий ширпотреба	174
<i>Панп, Й.:</i> За сохранение наших дендропарков	177
<i>Чордаш, М.:</i> Использовать и древесину сладкого каштана на производство рубильного вещества	180
<i>Абони, И.:</i> Отклик посещения югославских лесоводов в Венгрии	182
Директоры лесхозов о сосуществовании лесничеств	183

На первой странице обложки : *Группа деревьев тополя серого (Populus canescens Sm.) для заготовки семян в насаждении тополя белого на пойме р. Дуная.*

На последней странице обложки : *32-летнее насаждение на пойме р. Дуная.*

S O M M A I R E

<i>L. Forgó:</i> Gestion des terrains d'inondation	161
<i>Gy. Holdampf:</i> Quelques jours dans l'économie forestière des Pays Bas	166
<i>A. Nagy:</i> Sur la production des fabriqués en bois	174
<i>J. Papp:</i> Appréciations nos collections d'arbres vivants	177
<i>M. Csordás:</i> L'emploi du bois de châtaigner pour la production des tannins ..	180
<i>I. Abonyi:</i> L'écho de la visite des forestiers yougoslaves en Hongrie	182
L'opinion des directeurs des Économies Forestières sur l'indépendance des foresteries	183

En couverture: *Groupe de peupliers grisards laissés dans une coupe pour fructifier*
(Économie forestière Dunaártér — Kisrezét)

En reverse: *Peuplement de P. marilandica agé de 32 ans sur le terrain d'inondation
du Danube (Économie forestière Dunaártér — Cserta)*

Gazdálkodás a hullámtéren

FORGÓ LÁSZLÓ
a szegedi Vízügyi Igazgatóság vezetője

A Tisza és mellékfolyói szabályozása — amint tudjuk — befejeződött azzal és addig, hogy kb. 1,5 millió kat. hold ingovány, nádas, rét, legelő, mocsár és őserdő életadó, kenyértermő földdé alakult át Nagy-Alföldünkön. Az emberi települések nagy veszedelme, az évről évre visszatérő pusztító árvíz, a folyók töltések közé szorításával megszűnt és a mindig többet akaró ember ebből a szempontból nyugodt munkával érthette el Nagy-Alföldünkön a fejlődés ma ismert fokát.

A nagy folyószabályozók: *Vásárhelyi, Beszédes*, óriási munkát indítottak el. A méltó utódok, *Kvassay, Sajó, Iványi* és a többiek, jó tanítványoknak bizonyultak s a megvalósítás során a tökéletességig fejlesztették az úttörők eszméit.

Feltehető a kérdés: Érdemes-e a hullámteret szabályozni? Miért szükséges a szabályozás?

A hullámtér fogalma

Lássuk a hullámteret, mint fogalmat. Először is tudnunk kell, hogy a hullámtér minek a szerves része, minek az összetevője?

Az eredő: az ármeder. Az ármeder magában foglalja valamely folyó által elfoglalt mindazon területek összességét, amelyen az illető folyó (vízfolyás) legnagyobb vize is levonulhat anélkül, hogy egyéb területet elöntene. Ha gátak közé szorított vízfolyásról van szó, akkor az ármeder kereszt-szelvénye a jobbparti töltés vízoldali rézsűjétől, a balparti töltés vízoldali rézsűjéig terjed. Ha az ármeder kereszt-szelvényéből a folyó (vízfolyás) középvízi meder kereszt-szelvényét — parttól partig — levonjuk, a visszamaradó rész a *hullámtér*. A hullámtér tehát a folyó ármedrének a folyó középvízi medrével csökkentett szelvénye.

A középvízi mederrész — kiegészítve az árvíz levonulásához szükséges ún. szabadon hagyandó sávval — az ármedernek azon része, ahol a legnagyobb tömegű víz a leggyorsabban folyik el. A többi hullámtéri rész az ármeder részének tározására szolgál, tehát bizonyos mértékben a folyó (vízfolyás) szabályozása előtti ártér pótlására, helyettesítésére hivatott.

A hullámtér mai állapota

Ha a hullámteret járjuk, általában azonos kép tárul a szemünk elé. A töltésektől a meder felé haladva először a töltés mellett szabadon hagyandó 0–10 m-ig terjedő szélességű, fáktól mentes sávot találjuk. Mellette van, vele mintegy szorosan összefügg az *árvízvédelmi füzes sávja*, a botolt fejesfa-erdő, nyárfákkal tarkítva, a volt, vagy ma is használt anyagödrökkel és a meghagyott ún. „gerendákkal” megszagatva. Innen a meder két partjáig: ligetes erdők, fásoros parcellák, széles kiterjedésben legelők, rétek, közben szántóföldek, gyümölcsösök, magányos fák, bokrok, egy-egy iszapolás alatt álló holtmeder, kosárfűz telepek, épületek, továbbá a szükség és lehetőség szerint utak, csatornák töltik ki a teret. Ha magunk elé képzeljük a leírás alapján a hullámteret, azt találjuk, hogy az — az emberi kézzel „megkevert” természetes állapot ellenére — egységesnek mondható.

A hullámtér szabályozása

Vízrajzilag ennyire egységes terület szabályozása csak egységes lehet. Ugyanis végső fokon a folyó vízjátéka (áradás, apadás) szabja meg a művelési formákat és

más lehetőségeket, mégpedig szorosabban, mint bárhol másutt. *Kimondhatjuk tehát, hogy a hullámteret, mint egységet, kizárólag a folyó vízjárásának függvényeként szabályozhatjuk helyesen.* Csak így érhetjük el azt a kívánt állapotot, amelyben a hullámter az árhullám levezetését a legtökéletesebben biztosítja, maradéktalanul kielégíti az árvízvédelem és folyamszabályozás legmesszebbmenő kívánalmait, ugyanakkor pedig mint gazdasági és birtokpolitikai egység, a nép gazdaságának a lehető legnagyobb jövedelmet adja.

Mivel a töltésekkel határozott formában kialakított és elhatárolt területről van szó, mely már bevált elvek gyakorlati alkalmazásának eredményeképpen jött létre, ezért a töltések közötti terület szabályozása úgy történjék, hogy a hullámter a folyó teljes szabályozásának befejező állomásaként az árvízvédelem és folyószabályozás egyidejű fejlesztésével legjobban legyen műszakilag megépítve és legmegfelelőbbben legyen gazdaságilag berendezve. Biztosítani kell az árhullám akadálytalan levonulását. Az árhullám levonulását akadályozzák a rossz vonalvezetésű töltések, szűkületek, éles, könnyökszerű kanyarulatok; meg nem kezdett, be nem fejezett meder-szabályozások; szabályozatlan, rosszul szabályozott, elhanyagolt anyameder; szűkre méretezett mőtárgyak (hídnylások, feljáró töltések stb.); épületek; rossz vonalvezetésű ún. nyárigátak; legfőképpen pedig az árvízvédelem figyelembevételével nélkül telepített, ill. fenntartott növénykultúrák.

A növénykultúra átalakítása olyanná, hogy ne csak a hozam növekedjék, hanem a minőség is javuljon, a gazdálkodás könnyebb és jövedelmezőbb legyen, s az árhullám mégis akadálytalanul vonulhasson le — *nemcsak technikai feladat, hanem mélyreható gazdaságpolitikai, tehát sokrétű feladat.* Minél sokrétűbb egy feladat, annál egységesebb, összefogóbb irányítást igényel. Tehát a már meglévő törvényes rendelkezéseket szigorúan meg kell tartani. (Szabadon hagyandó sáv szélesség, lásd 8.530/200—1/1951. KPM, rendelet). Gondoskodni kell a sáv szélesség kitűzésén kívül az akadályok, szükség szerint egész erdősávok kiirtásáról, ugyanakkor azok megfelelő helyen való újratelepítéséről, a kiirtott rész mezőgazdasági hasznosításáról, a megfelelő gazdálkodó szerv helyes kiválasztásáról, gazdálkodásának legszigorúbb ellenőrzéséről. A szabályozás munkájával egyidőben, azzal párhuzamosan gondoskodni kell a hullámter egységes gazdasági hasznosításáról. Meg kell teremteni az átmenet lehetőségét, az átmeneti gazdálkodás részletes, de menetközben módosítható tervével.

Különös gonddal dolgozandó ki a hullámter erdősítési terve. *Ihrig Dénes* szerint: „A helyesen megtervezett hullámterí erdők mint az *árvizek vezető műve* fognak szerepelni.” *Babos Imre* a *Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Osztályának Közleményeiben* (I. kötet 3. szám) írja:

„A Tisza és mellékfolyói hullámterében 39 890 ha terület volna alkalmas gyorsan növő fafajok — zömben nemesnyárok — telepítésére.

Ebből a Tisza hullámterében 31 200 ha, a Kőrös hullámterében 2010 ha, a Maros hullámterében 1560 ha, összesen 34 770 ha terület van. A különbözetként megmaradó terület más mellékfolyók hullámterén van.” Az *Agrártudomány* 1951. évi december havi számában közzétett cikkemben a Tisza, Maros, Kőrös folyók ármedrét összesen 73 000 ha-ra becsültem. Ebből árvízvédelmi erdő 10.3% 7500 ha, egyéb erdősítendő rész 31.0% 22 600 ha szabadonhagyandó sáv 36.9% 26 800 ha, mező- és kertgazdaság részére 21.8% 16 100 ha. Folyókilométerre átszámítva: összes folyókilométer 651 km. Vagyis árvízvédelmi erdő 13 ha/fkm, erdősítés 40 ha/fkm, szabadonhagyandó sáv (középvízi mederrel együtt) 48 ha/fkm, mező- és kertgazdaság, fűtelep stb. 23 ha/fkm. Lehet, hogy a Babos Imre által kimutatott adatok nagyobb pontosságúak, azonban az általam kimutatott százalékos elosztás megnyugtatóbb az árhullám levonulásának akadálymentes biztosításához.

Meg kell még jegyezni saját adataim és elgondolásom védelmében, hogy a hullámter vélelges szabályozásakor az árvízvédelmi erdősítés és főleg a mező- és kertgazdaság terhére esvűtt még 15%. vagyis 10 950 ha terület a hullámterí fásítás javára, az átmenet időszaká után átvehető. Az árvízvédelmi erdőből azért, mert akkorára széles erdősáv segít a hullámverés elleni védelemben, a mezőgazdaság terhére pedig azért, mert a fejlett mezőgazdasági módszerek kiterjedt alkalmazása mind a 21.8% igénybevételét is megengedi az erdősítés céljára. Természetesen tervszerűen és fokozatosan.

Az indok a szükségszerűség és a gazdaságosság. A szükségszerűség az Alföld óvér erdősültsége, a közismert fahányv csökkentése. A gazdaságosság pedig egy egyszerű számítással kimutatható amit már idézett cikkemben közöltem. Ott kimutattam, hogy a fásítás egy évi és egy ha-ra számított ipari rönk termése 275 m³. Ha a Babos által

kimutatott kereken 35 000 ha-t vesszük, akkor évente 241 000 m³ ipari rönk a termés. Ha az én óvatosabb becslésemet fogadjuk el, 158 000 m³ ipari rönk a fatermésünk. Negyven éves vágásforduló alkalmazását tételeztem fel. Ha a két számítást átlagoljuk, kereken 200 000 m³ ipari rönköt terem 35 000 ha. Ezenkívül 30% egyéb választék, 60 000 m³ fatömeggel. Az évi hozadék 8,2 m³ ipari rönk ha-onként. Ha a 240 Ft-os szabad felvásárlási búzárat számítom, akkor 1 ha évi bruttó jövedelme 17 q átlagtermés mellett kereken 4100 Ft. Ez az eset 500 Ft/m³ faárral mutat egyenleget. Tudvalevő, hogy az árhullámok gyakorisága következtében megrövidül a tenyészidő. Ha ezt csak 30%-nak veszem, így évi átlagban csak kereken 12q/ha búzatermést számítok. Ez pedig már 350 Ft/m³ faárat jelent s az erdő hozamát nem fenyegeti az árhullám, tehát a fenti kimutatott jövedelem állandó. Ez az egészen egyszerű és óvatos számítás máris bizonyítja a hullámtér-fásítás jelentőségét, szükségszerűségét és gazdaságosságát a szegényesen erdőült Alföldön.

Az a kép pedig, amit én 1951. év őszén láttam a hullámtér rétjein, amikor derékgig érő gaz állt lekaszálatlanul 100 és 100 ha-on, meg kell győzzön mindenkit arról, hogy itt is szabályozott gazdasági rendre van szükség.

Árvízvédelmi füzesek

Az sem közömbös, hogy milyen módszerrel kezeljük azt a 7—8000 ha-nyi árvízvédelmi véderdőt, mert az nem kezelhető a megszokott erdőgazdálkodás szabályai szerint. Rendelgetése nevében van. Tehát ha egy fillér effektív hasznót nem ad, sőt fenntartása ráfizetéssel jár, akkor is fenn kell tartani.

Tapasztalataim és vizsgálataim eredményeként állítom, hogy ha-onkénti fatermésben alig marad el az egyéb hullámtéri erdők hozamától. Természetesen mai állapotára sürgősen átalakítandó. Az átalakítást üzemterv szerinti gazdálkodással lehet csak elvégezni. Üzemterv készítésére pedig hitelt kell biztosítani. Kísérletképpen egy árvízvédelmi szakasz üzemtervét összeállítottam. A 231 ha terület mai állapotában 4 éves botoló vágásfordulóval évenként ad 2500 m³ különféle faanyagot. A növedék 10—11 m³/ha. Megérne tehát néhány ezer forint befektetést az üzemterv készítése. Látjuk, hogy nem marad el a növedék semmiféle más erdőfásítástól. Egyedül a minőségben (ipari rönk) nem versenyezhet. A növedék azonban a rendszeres kezelés, majd a kísérletezés eredményeinek bevezetésével még fokozható.

Gyorsan növő fafajok a hullámtéren

A gyorsan növő fafajok, az előbb és nagyobb fatömeget adó fafajok helyes és gazdaságos termesztése központi problémája a hullámtéri fásításoknak.

A hullámtér-fásítások helyenként már régen, 20—30 éve folynak, de rendszeretlenül. Némi rendszert csak az utóbbi néhány esztendőben alkalmaztak. Kivételek csak a híres dunai állományok. Világos tehát, hogy az eddigi eredményeket nemcsak hasznos, de „haszontalan” oldalukról is meg kell ismernünk.

Régebben általában elegyetlen állományokat létesítettek. Az állományok kevés kivétellel nemesnyarak. Mindenesetre kérdés, hogy az alsókoronaszint, a töltelékfa több és nagyobb fatömeget, hasznosabb választékot ad-e, mint maga a nyár? Sajnos én nem ismerek kísérleti táblát, amely ennek a kérdésnek vizsgálatával foglalkozna. Csak a kérdést teszem fel: szükséges-e a 3×4, 4×4, 4×5, 4×6, 6×6, 4×8, 8×8 m stb. hálózatú nemesnyár között az 1×1 m hálózatú korai juhar, tölgy, kóris, szil, hárs alsókorona szintű töltelékfatömeg?

További kérdés a csetetekerti előállítás, esetleges dugványozás mindjárt a jövődő erdő helyére?

A tisztítási fatömeg felhasználására előre elvégzett jövedelemszámítás után cellulóz-, illetve papírgyárakat kellene építeni. A gyérítési fatömeg egy része, sőt talán még az egész is mehetne papírfának. Most is erre a célra keresik és veszik át a mai sokkal rosszabb minőséget.

Gyakorlati tapasztalatomból álljon itt egy adatsor. Az 1954. évben 10 éves volt a csongrádi árvízvédelmi szakasz 1. sz. órháza előtti nemesnyár erdőrészlet a Tisza hullámtérében. Telepítési éve 1944. Becslési felvételkor (1952) talált fatömeg 184,5 m³, famagasság 18,9 m, mellmagassági átmérő 14 cm, fadarabszám 592 db 0,7 ha területen. Sajnos a tisztítási időszakban nem volt mód a kezelésre. 1954-ben az első gyérítés összes fatömege 64,3 m³, kikerült választék: papírfa 32,1 m³, rúdafa: 7,2 m³, tűzifa: 4,5 m³, tuskófa: 10,3 m³, rőzsefa 10,2 m³. Mindez 0,7 ha-ról. Kitermelve 250 db fa. Ez 92 m³/ha fatömeg, vagyis évi gyérítési fatömeg: 9,2 m³/ha. Ugyanakkor

még áll a területen 342 db fa, vagyis 490 db/ha, 123 m³ fatömeggel. Az évi összes növedék tehát ha-onként 10 éves korban $\frac{92 + 123}{10} = 21,5 \text{ m}^3$, s ennek a fatömegnek 42%-a már hasznosított.

Jól tudom, hogy felsorolásom alapján a kérdés el nem dönthető, már csak azért sem, mert még sem 30, sem pedig 40 éves vágásfordulóban kezelt állomány vég-használata nem bizonyította sem minőségével, sem mennyiségével igazamat. Az ellenkezője sincs bizonyítva!

Nagy nehézség a hullámtérben a gazosodás. A nyár sűrű hálózatban könnyen bír a gazzal, tehát ahol a mezőgazdasági közteshasználat nem lehetséges, ott a nem-nyár töltelékfa nem tud úgy fejlődni, hogy az anyafák ágtisztulását elősegítse. Köztesművelés nélkül igen költséges a gaztalanítás, az ápolás nagyon munkaigényes.

A hullámtér-fásítás gyorsan növekvő fafajokkal nemcsak gazdasági hasznot ad, hanem a gyors növekedés révén az árvízvédelemben is jelentős segítséget nyújt. Ugyanis árvízvédelmi erdőink el vannak öregedve. Azok felújítása ma már „pre-aktuális” állapotban van. Az előtte gyorsan felnövekvő erdő kimondhatatlan segítséget jelent a hullámverés megtörésében. Azonban csak olyan erdő, mely teljes sűrűségben ellene áll a hullámverésnek, mégpedig a legveszélyesebb szintű hullámverésnek, tehát a maximális árhullámnak.

Ha különféle koronaszintek vannak, különféle iszapolási szintek is lesznek. Természetesen nem ma, hanem az első koronaszint 15–20 év múlva, a felső — a nyárkoronaszint 5–10 év múlva. A felső koronaszint természetesen a ritka hálózatú nyárak miatt korántsem összefüggő fal a hullám megtörésére, hanem csak ritkán álló törzsek közössége, amely a ritka állás miatt nem tudja megtörni a hullámot.

A hullámtéri erdősítések, a hullámtéri fásításnak az előadottak szerinti igen nagy jelentősége van az árvízvédelemben. A még nem kész erdő is igen jó gátvédő, hullámtörő berendezés. Tehát a szabadon hagyandó sáv töltésfelőli szelétől az árvízvédelmi füzes széleig erdőre van szükség. Amint ez az erdő annyira felnő, hogy a hullámverést képes meggátolni, az árvízvédelmi füzesnek azt a részét, — amely már több rözsét ad, mint amennyi a gátvédelem és folyószabályozás együttes szükséglete — át lehet alakítani a hullámtéri fásítás bevált formájára.

Nem az én feladatomban, hogy a részletes erdőgazdálkodás szabályait leírjam, így a vágásfordulóra, a vágásmódra csak saját elgondolásom szerint mondhatom, hogy 30–40 év, illetve tarvágas üzem mód alkalmazása magával hozza a mezőgazdasági közteshasználat formáját.

Az átmenet ideje alatt az erdőgazdálkodásba vont területeken az egyéni (magánszektor) a mezőgazdasági köztesművelésbe bevonandók. Az erdőgazdasági mezőgazdasági köztes műveléssel működése egész idején és területén foglalkozni fog. A terület kiterjedése természetesen a vágásfordulótól függ. Szükséges tehát a mezőgazdasági terményekkel stb. is foglalkozni. A köztesnövény bármi lehet, tehát még a magasnövesű kukorica is. Kivéve a nagy gyökérversenyt támaztó kultúrnövényeket. Az átmenet ideje alatt a köztesművelés céljára akad elég munkaerő, később azonban feltétlenül gondoskodni kell a gondozó erdőgazdaság megfelelő mezőgazdasági berendezéssel való ellátásáról, nagyüzemszerű tárolással stb.-vel együtt. Ne feledjük: a cél az egységes irányítás.

Mező- és kertgazdaság

A szabadon hagyandó sáv gazdasági hasznosításánál a mező- és kertgazdaság leg-
haladóbb módszereit kell alkalmazni és azt a módot kell használni, amely a leg-
tökéletesebben összeegyeztethető a vízfolyás vízjátéka okozta természetes állapottal.

Ki kell elégíteni a kosárfűz-termelés minden igényét, ki kell elégíteni az állat-
tenyésztés kívánalmait és ha szükséges, a zöldségtermesztés lehető feltételeit meg-
adni az öntözés segítségével. Talajvizsgálatokkal kell segíteni a mezőgazdaság el-
helyezését és lehető legnagyobb haszonhozatalának biztosítását. Szőlő- és gyümölcsös-
gazdaságot csak a maximális árhullám feletti, vagy annak szintjét alig megközelítő
magasságú területeken lehet gazdaságosan szervezni. Részben a szabadon hagyandó
sávba esik az a közvetlenül a vízfolyás partján, meder szélén, egy részében meder-
ben levő terület, amely feltétlenül meghagyandó, sőt a mai állapot még bővítendő
a folyószabályozás kívánalma szerint. Ez részben magának a medernek a szabályo-
zásához szükséges terület, részben pedig a rözsészükséglet biztosítására szolgáló ter-
ület. Vannak a folyó szabályozásának olyan területei, amelyeken csak porondokon
nőtt, kiváló minőségű rözsével lehet eredményesen munkálkodni. Erre a célra tehát

még az egyébként hasznot hajtó mezőgazdaság terhére is biztosítani kell területeket.

Halászat

Szólni kell még a halgazdaság feladatairól és lehetőségeiről. Feladat az ivadék tenyésztése. Az elhelyezett ivadéékért „nem kár”, ha az a folyó medrébe kerül egy-egy árhullámmal a hullámtéri holtmedrekben berendezett tenyészhelyekről. A mélyfekvésű területeket természetesen az erdőgazdaság részére biztosított részen is halásítani kell. Ugyanakkor a fűztermelést e területek szegélyén biztosítani kell a mély holtmedrek körül.

A halgazdaság az ivadéktenyésztéssel tudná a hullámtérben legjobban szolgálni a népgazdaság gazdasági feljlesztésének nagy eszméjét és vitathatatlan szükségszerűségét.

Mindehhez céltudatos, alapos szervező munka, átfogó és egységes terv, irányítás, becsületes szocialista káderek, magas szakképzettség, hivatástudat, bátor kezdeményezés, önfeláldozó munka szükséges.

Nehézségek és akadályok

Mindezek nélkül megmarad a mai állapot, amit azért rögzíték le ismételten, mert meggyőzően akarom bizonyítani, hogy a felsorolt munkák megszervezése nélkül, az egységes szabályozás nélkül nem lesz eredményes a hullámtér-fásítás, bármilyen szép kezdeti és helyi eredmények mutatkoznak is.

Megvan a rendelet a szabadon hagyandó sáv szélességére vonatkozóan. Végrehajtva nincs. Az árhullám levonulásának biztosítása tehát nem történt meg. Ma is kiterjedt fásítások, sőt erdők vannak a sávban. Sőt a telepítéseknél sem voltak mindenütt figyelemmel erre a rendelkezésre.

Az árvédelmi erdők (füzesek) előregedett, pusztuló állapotban vannak. Átalakításuk vontatottan halad. Üzemterv nincs. A tervszerűség lehetetlen. A használat őserdőszerű.

Minden itt tárgyalt vízfolyás hidrológiai viszonyai feltártak. A sok adatból nincs összegyűjtve a hullámtér szabályozásához szükséges rész. Így a sok és kitűnő adat ellenére a gyakorlati haszon csekély. Egységes, törvényerejű útmutató kell, amelyben az eddigi eredmények fel vannak dolgozva. Ilyen még az erdészeti részére sincsen. Az egyes eredményekből és hibákból leszűrt tanulságok nélkül kell a helyi szerveknek dolgozni. Szociálisan képzett káderek hiányoznak.

A mezőgazdaság mégcsak a gondolattal sem foglalkozik; hogy terméshozamnövelő intézkedéseket foganatosítson. Bizonytalan a hullámtéri terület, tehát felelőtlen a termelés.

A Tisza csatornázása folytán megváltozó hidrológiai állapot feltárása nincs meg sehol. A duzzasztás hatására kipusztuló fásítások szemléltetésére nincsen alkalmasabb kép, mint a békésszentandrásai duzzasztó feletti Kőrös-balparti árvédelmi füzes.

Ezeket a nehézségeket, akadályokat persze lehetne még sokáig sorolni, azonban szemléltetésül ennyi is elég.

*

Összefoglalásul csak annyit: Hiába foglalkozunk fásítással és csak fásítással, hiába teszünk meg mindent az árvízvédelemért és *csak* azért, hiába alkalmazunk minden földi jót a mezőgazdaságért és *csak* érte, eredményük lehet, de ez az eredmény csak időleges, csak helyi jellegű és nem rendszeres és nem módszeres, tehát végső fokon nem is eredményes. Ellenben, ha egységesen, egymást kiegészítően, nem egymás terhére, hanem egymás munkájának szerves kiegészítésére, tehát összefogottan, egységesen, egy irányítás alatt, minden sovinizmus kikapcsolásával végzünk minden munkát, eredményünk feltétlen és biztos!

Végeredményképpen a folyók hullámtérében gazdálkodni kell; mégpedig jól kell gazdálkodni! *Jól gazdálkodni, eredményt elérni itt csak egységes szabályozás alapján lehet.* A mai helyzet nem tartható fenn, mert eredménye nem kielégítő.

Az eredményre a fejlődés, a szocialista munka vezet, ennek tehát be kell következnie. Viszont csak akkor következhet be, ha módszeres, tervszerű munkával — hullámtér szabályozással — fogunk a kérdéshez. Összefogó irányítás nélkül, kellő politikai munka hiányában eredményt nem várhatunk. Új honfoglalás kell s ez csak a szükségszerűség és gazdaságosság ismeretében lehetséges.

Hiszem, hogy a szocialista Magyarország a párt irányításával meg tudja találni a módot arra, hogy kb. 60—70 ezer ha mai hozamának többszörösét adja a magyar ipar fejlesztésére, a nép jólétének emelésére.